

Anna-Kaisa Ikonen kok

Kirjallinen kysymys ammattiin opiskelevien nuorten maksuvaikeuksista opintolainan takaisinmaksussa

Eduskunnan puhemiehelle

Velkaantuminen on yksi merkittävimmistä syrjäytymisen syistä. Tammikuussa 2019 opintolainoja nostettiin enemmän kuin koskaan, 285 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 opintolainaa uusittiin siten, että valtiontakauksen määrää nostettiin 300 eurosta 400 euroon. Sen lisäksi luotiin opintolainahyvitys, jonka myötä osa opintolainasta hyvitetään opiskelijan valmistuessa määräajassa. Vuonna 2017 opintolainaa uudistettiin siten, että valtiontakauksen määrä nousi 650 euroon. Samassa yhteydessä opintolainan takaus sallittiin myös opiskelijoille, joilla on luottohäiriö. Vuoden 2017 uudistuksessa korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa myös vähennettiin, mutta toisen asteen opiskelijoiden kohdalla näin ei tehty.

Noin kolmasosa opintolainaa nostaneista on ammattiin opiskelleita, mutta he vastaavat melkein kahdesta kolmasosasta takausvastuista (lähde: Kelan opintoetuustilasto 2017/2018 — https://kela.fi/vuositilastot_kelan-opintoetuustilasto). Todennäköisyys siis ammattiin opiskelevalla ajautua opintolainan kanssa maksuvaikeuksiin on moninkertainen yliopisto-opiskelijoihin verrattuna. Tämä herättää pohtimaan, miksi juuri ammattiin opiskelevien opintolainojen nosto on kasvanut kaikista nopeimmin, vaikka opintorahaan ei vuoden 2017 uudistuksessa koskettu eikä opintolainan tarpeen olisi sen myötä pitänyt kasvaa.

Suurin huolenaihe on ammatillisen opiskelijoiden velkaantumisen aiheuttama syrjäytyminen, jonka seuraukset ovat niin yhteiskunnalle kuin myös erityisesti yksilölle merkittävät. Syrjäytyminen aiheuttaa inhimillistä kärsimystä, terveyseroja sekä eriarvoisuutta. Olen huolissani myös ammattiin opiskelevien nuorten taloustaitojen riittävydestä sekä maksuvaikeuksien myötä syntyneiden maksuhäiriömerkintöjen aiheuttamista ongelmista, joilla on kauaskantoisia seurauksia nuoren elämään. Opintolainasta elävä mielikuva edullisena lainana pohjautuu pitkälti niiden keskikorkoon, 0,48 %. Mikäli laina kuitenkin siirtyy maksuvaikeuksien vuoksi perintään, ovat sen kulut ja korot moninkertaiset.

Tällä hetkellä noin kolme neljäsosaa Kelan takausvastuun myötä maksamista opintolainoista on ulosotossa, mikä tarkoittaa sitä, että käytännössä Kelan kanssa sovitusti lainojaan lyhentää vain noin neljäsosa. Tätä kehityskulkua seurattaessa merkittävä huoli on maksuongelmien määrän kasvu sekä velkaongelmien realisoituminen myöhemmässä vaiheessa opintolainakannan nopean kasvuvauhdin myötä.

Kirjallinen kysymys KK 44/2019 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kuinka erityisesti ammattiin opiskelevien nuorten maksuvaikeuksiin opintolainan takaisinmaksussa aiotaan puuttua?

Helsingissä 2.7.2019

Anna-Kaisa Ikonen kok